

(3) ครูหมวดวิชาสังคมศึกษาร่วมกับ Rex Bloomfield ได้จัดทำบทเรียนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาการปกครองที่ดี (good government)

(4) มีการปรับปรุงระบบรายงานการประเมินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีการประเมินด้าน E.Q. (Emotional quotient) ด้วย ซึ่งแบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินที่ครบถ้วน เพราะเป็นการประเมินร่วมกันระหว่างโรงเรียน (ครูผู้สอน) คณะและบ้าน โดยมีการสร้างโปรแกรมระบบบริหารสำหรับการรายงานคะแนนของแต่ละวิชา

(5) มีการศึกษาแบบประเมินของ Winchester School มาปรับใช้ในการประเมินของโรงเรียนและการปรับปรุงของโรงเรียนจะนำ Benchmarking จากโรงเรียนที่มีคุณภาพในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกามาเทียบเคียง

(6) มีการประชุม ปรึกษาหารือตกลงกันในการกำหนดคุณลักษณะ (จิตพิสัย) และสัดส่วนของคะแนนในด้านวิชาการและด้านพฤติกรรม

(7) มีการพิจารณาร่วมกันถึงเรื่องข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย โดยพิจารณาถึงจุดประสงค์และสัดส่วนระหว่างข้อสอบปรนัยและอัตนัยที่เหมาะสม

(8) หัวหน้าหมวดวิชาร่วมกันทำตัวบ่งชี้ในการประเมินความสำเร็จของโครงการต่างๆ โดยตัวบ่งชี้ครอบคลุมในเรื่องความกระตือรือร้นในการทำงานด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการของบประมาณ และการจัดประเมินโครงการให้ครู – อาจารย์ เข้ามามีส่วนประเมินด้วย

2.3.5 การมีและใช้แนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำทางความคิด มีความเข้าใจและมีแนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ท่านจึงสามารถให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเหล่านั้นให้แก่ครูได้ ทำให้ครูมีหลักในการพัฒนาที่ชัดเจน และเมื่อนำไปปฏิบัติและประสบปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ก็ได้รับคำปรึกษาแนะนำจากผู้บริหาร ทำให้การดำเนินการตามแนวคิดนั้นประสบผลสำเร็จ แนวคิดหลักที่โรงเรียนนี้ใช้อยู่มีหลายประการ ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้แบบเพลิน (plearn) การบูรณาการ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การสร้างความรู้ การใช้เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัยในการสอน และการจัดกิจกรรมหลากหลาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพิจารณากำหนดให้

การเรียนดนตรีให้มีลักษณะเป็น music appreciation ไม่ต้องมีเกรด แต่มีการสนใจโดยมีการมอบเครื่องหมายความสามารถและวุฒิบัตรให้ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนศิลปะให้มีลักษณะเป็นศิลปะวิจักษ์ (art appreciation) ให้นักเรียนมีความรู้ คุณผลงานศิลปะเป็น โดยจัดรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ ให้นักเรียนมีประสบการณ์ จัดนิทรรศการเพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปะ ส่วนการจัดสาระสำคัญที่เกี่ยวเนื่องกับทักษะชีวิต (Life Skills) นั้นให้มีการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับกับ

ปัญหาชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหาชีวิตได้ เป็นการบูรณาการระหว่างปัญหากับการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังมีแนวคิดเกี่ยวกับ การส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการเรียนนอกห้องเรียน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัด เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม มีการจัดกิจกรรมบรรยายของหมอดันไม้ เป็นต้น

การจัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษ (extended learning or fast track) เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความสนใจพิเศษสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ตนสนใจได้ สถาบันทวีปัญญาจะทำหน้าที่ช่วยจัดโปรแกรมการเรียนรู้ในลักษณะ “ project-based learning” ให้กับนักเรียน

การจัดค่ายวิชรมงกุฎ หรือ Vajiravudh on the hill (VOH) โดยให้นักเรียนมีโอกาสไปเข้าค่ายซึ่งอยู่ใกล้วนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นเวลาหลายสัปดาห์ ซึ่งนักเรียนจะมีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวไปศึกษาธรรมชาติ ความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ชาวไ้ให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ ปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และพัฒนาความเข้าใจทั้งในเรื่อง เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสังคม

2.3.6 การบริหารจัดการให้เกื้อหนุนต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ ของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และกระบวนการสอนของครู ซึ่งส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ และสามารถดำเนินการพัฒนาตามที่ต้องการได้สะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในกรณีศึกษานี้ ผู้บริหารมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการให้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่ติดงการให้หลายๆ ด้าน เช่น

(1) การบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ผู้บริหารได้มีการปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ดีสวยงาม และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดสร้างอาคารใหม่เพิ่มเติม และมีการปรับปรุงห้องเรียนและมีการจัดห้องพิเศษต่างๆ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปะ ห้องออกแบบ (design) ห้องดนตรี และห้องสิ่งแวดล้อม มีการจัด Resource room ให้หมวดภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีการจัดทำ Scholar room เพื่อเก็บและแสดงประวัตินักเรียนดีเด่น และมีการจัด Staff room เพื่อประโยชน์ใช้สอยในการพบปะระหว่างครู และเป็นที่ค้นคว้าข้อมูล การเรียนการสอน รวมทั้งเป็นที่ติดประกาศการประสานงานภายในทุกเรื่อง ซึ่งครูสามารถเข้ามาติดตามข่าวสารของโรงเรียนทุกเช้า

(2) การบริหารจัดการด้านวิชาการ ผู้บริหารได้มีการดำเนินการในหลายๆ เรื่อง เพื่อช่วยให้การพัฒนาทางด้านวิชาการสามารถบรรลุผลตามแผนงานหรือความคิดที่ได้กำหนดไว้ เช่น

(2.1) มีการจัดทำตารางสอนใหม่ด้วย software ที่มีการพัฒนาขึ้น เพื่อจัดตารางสอนโดยเฉพาะ และมีการปรับตารางเรียนและคาบเวลาเรื่องในวิชาคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมขึ้น

(2.2) มีการกำหนดจำนวนครูที่ปรึกษาต่อนักเรียนใหม่ให้เหมาะสมขึ้น โดยครูที่ปรึกษาจะช่วยให้คำแนะนำทั้งทางด้านการวิชาการและการแนะแนวอาชีพ รวมทั้งทางด้าน E.Q. โดยโรงเรียนจัดห้องไว้เพื่อให้ครูและนักเรียนพบกัน และมีการทำตารางการใช้และเก็บบันทึกข้อมูลการใช้ไว้ด้วย

(2.3) มีการให้นโยบายเกี่ยวกับการจัดสอบพิเศษ โดยโรงเรียนให้มีนโยบายที่จะดูแลเอาใจใส่นักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี โดยการจัดการสอนให้กลุ่มนักเรียนดังกล่าวทั้งชั้น ม. 5 และ ม.6 แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ที่ต้องการเรียนพิเศษนั้น การดำเนินการต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดระบบการสอนพิเศษเกิดขึ้น

(2.4) มีการจัดระบบการสอนวิชา Independent Study ให้รัดกุมทั้งในด้านการสอนและการเตรียมการสอน เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนประสบความสำเร็จมากขึ้น

(2.5) มีการพัฒนาและฝึกอบรมครูในด้านการให้คำปรึกษา การแนะแนวการศึกษา การทะเบียนเรียน การแนะแนวอาชีพ ความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) และจัดให้มีอาสาสมัครได้รับผลตอบแทนให้ 3 ลักษณะ คือ ผลการตอบแทนเป็นเงิน การลดภาระงาน และการให้ที่พักอาศัย

(2.6) มีการวางแผนพัฒนาหลักสูตร Bachelor of Fine Art ทางด้าน Design and Technology ร่วมกับ Milwaukee Institute of Art and Design (MIAD)

(2.7) มีการส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนในต่างประเทศทางไปรษณีย์ หรือ ทาง Internet กับ King 's College ซึ่งให้บริหารทางวิชาการ กิจกรรม คนตรี กีฬา และทางด้านวิชาการ และมีการส่งครูและนักเรียนไปศึกษาดูงานที่วิทยาลัยดังกล่าวยในช่วงฤดูร้อน และมีการติดต่อกับหน่วยงาน IDP เพื่อขออาสาสมัครจากออสเตรเลียมาสอนที่โรงเรียน

(3) การบริหารจัดการด้านระบบการบริหารงาน ผู้บริหารได้รับระบบการบริหารงานใหม่ให้เอื้อต่อการพัฒนาวิชาการ โดยจัดให้มีฝ่ายวิชาการซึ่งประกอบด้วย

(3.1) คณะกรรมการวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ได้แก่ หมวดภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ศิลปะ หมวด Design & Technology และหมวดคุณภาพชีวิต รวมทั้งหน่วยทะเบียนและวัดผล และศูนย์แนะแนวอาชีพ

(3.2) คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย ห้องสมุด และศูนย์วิทยานิพนธ์ ศูนย์สารสนเทศ หน่วยผลิตสื่อผสม หน่วยพัฒนาครู หน่วยพัฒนาการเรียนรู้ และหน่วยพัฒนากิจกรรมต่างประเทศ

(3.3) คณะกรรมการกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมกีฬา คณิตศาสตร์ ละคร ค่าขวัญมงกุฎ กิจกรรมสมาคม กิจกรรมลูกเสือและรักษาดินแดนและกิจกรรมวันเสาร์

(3.4) สถาบันทวีปัญญา เป็นหน่วยงานที่จัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความสนใจพิเศษที่ต้องการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายๆเรื่อง เพิ่มเติมจากการเรียนปกติ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษนี้จะต้องแสดงความจำนงค์ต่อสถาบัน สถาบันจะทำหน้าที่จัดหาวิทยากร หรือสื่อวีดิทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือวัสดุต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการ และผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับคน

(4) การบริหารบุคลากร ผู้บริหารได้ปรับระบบเงินเดือน ระบบการจัดสวัสดิการให้ครูเกิดแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น ได้มีการส่งเสริมให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ โดยการไปเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา และศึกษาดูงานยังสถานที่ต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ มีการจัดทำแผนกำลังคน ในด้านอัตรา ภาระงาน และวิธีการสรรหาครูในสาขาที่ขาดแคลน ซึ่งครูในสาขานี้สามารถทำการสอนร่วมกันระหว่างหมวดได้ โดยการจัดค่าตอบแทนพิเศษไว้ด้วย และได้มีการพัฒนาระบบการจ้างครู โดยทำสัญญา 3-5 ปี เพื่อกระตุ้นให้ครูได้พัฒนาตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูประเมินตนเอง นอกจากนั้นยังมีการเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้น โดยไม่จำกัดโควตา บุคคลที่ได้รับการเลื่อน 2 ขั้นแล้ว สามารถรับได้อีก หากมีคุณสมบัติเหมาะสม

(5) การบริหารจัดการด้านชุมชน ผู้บริหารมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอยู่ตลอดเวลา การพบผู้ปกครองแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการร่วมมือกันกับโรงเรียนในการเลือกแผนการเรียนกับแผนการเลือกอาชีพ (สำหรับนักเรียนชั้น ม. 4) โดยมีศูนย์แนะแนวอาชีพเป็นผู้ประสานงาน และการร่วมกันปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนกับการตัดสินใจเลือกเรียนด้วยนักเรียนด้วยการเรียกผู้ปกครองมาพบ นอกจากนั้น โรงเรียนยังได้ปรับปรุงระบบการคัดเลือกและรับนักเรียนใหม่ โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและเรียนรู้เกี่ยวกับโรงเรียน โดยการเชิญให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมและร่วมการประชุมต่างๆ รวมทั้งโอกาสได้พูดคุยกับครูเทอมละครั้งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งระบบใหม่นี้จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในปณิธานและกิจกรรมของโรงเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนั้น โรงเรียนและผู้ปกครองมีการพบปะพูดคุยกันในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับเด็กอยู่เสมอ เนื่องจากผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้านเดือนละ 2 ครั้ง เป็นประจำ นอกจากนั้น โรงเรียนยังมีสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารสมาคมและสมาชิกที่มีศักยภาพสูง ให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนอีกด้วย

ผู้บริหารได้ใช้ยุทธวิธีต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนและบุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งครูที่ตอบแบบสอบถามได้ประเมินว่า ผู้บริหารของตนมีความพร้อมหรือศักยภาพในการพัฒนาอยู่ในระดับ 80% -100%

2.4 ยุทธวิธี / วิธีการ / กระบวนการสำคัญของครูที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากแบบสอบถามครู พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 จำนวน 30 รายการ ปัจจุบันเพิ่มขึ้นจากอดีตก่อนปี พ.ศ. 2540 จากระดับน้อยเป็นระดับมากถึง 16 รายการ เพิ่มจากระดับมากเป็นมากที่สุด 1 รายการ และเพิ่มจากระดับน้อยเป็นระดับมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือทำ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และดำรงชีวิต และการจัดสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งนับว่ามีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการมีโอกาสดำเนินปฏิบัติและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 จำนวน 16 รายการ อยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่ได้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การที่ครูจัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติและทำกิจกรรมต่างๆ การที่นักเรียนมีโอกาสดำเนินเปลี่ยนความรู้ ความคิดกับเพื่อนๆ และการที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนตามแนวพระราชบัญญัติ
การศึกษา พ.ศ. 2542 ในช่วงก่อนและหลังปี พ.ศ. 2540 มีดังนี้

การปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้	ในอดีต ก่อนปี พ.ศ. 2540		ปัจจุบัน หลังปี พ.ศ. 2540	
	การปฏิบัติ <u>X</u>	ความหมาย	การปฏิบัติ <u>X</u>	ความหมาย
ทำนุปฏิบัติตามแนวคิดต่อไปนี้มาน้อยเพียงใด				
1. การสร้างความใฝ่รู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน	2.75	มาก	3.71	มากที่สุด
2. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.42	น้อย	3.67	มากที่สุด
3. การให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง	2.42	น้อย	3.75	มากที่สุด
4. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือทำ	2.67	มาก	3.79	มากที่สุด
5. การให้ผู้เรียนได้ความคิดทำความเข้าใจเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.46	น้อย	3.67	มากที่สุด
6. การให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน	2.54	มาก	3.63	มากที่สุด
7. การให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้	2.83	มาก	3.71	มากที่สุด
8. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และดำรงชีวิต	2.92	มาก	3.58	มากที่สุด
9. การวิเคราะห์ปัญหาในการเรียนการสอน	2.58	มาก	3.50	มากที่สุด
10. การคิดหรือแสวงหาแนวทางต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน	2.75	มาก	3.54	มากที่สุด
11. การนำแนวคิดแนวทางมาลงใช้จริงในห้องเรียน	2.67	มาก	3.50	มากที่สุด
12. การสังเกตผลและเก็บข้อมูลการทดลองใช้	2.62	มาก	3.50	มากที่สุด
13. การนำผลการทดลองมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป	2.79	มาก	3.58	มากที่สุด
14. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูและชุมชน	2.62	มาก	3.50	มากที่สุด
15. การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ	2.58	มาก	3.63	มากที่สุด
16. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.67	มาก	3.67	มากที่สุด
17. การบูรณาการคุณธรรม และค่านิยมในวิชาต่าง ๆ	2.75	มาก	3.63	มากที่สุด
18. การจัดหลักสูตรท้องถิ่น	2.13	น้อย	3.08	มาก
19. การจัดสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	2.50	มาก	3.54	มากที่สุด
20. การฝึกทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน	2.58	มาก	3.63	มากที่สุด
21. การฝึกทักษะการจัดการให้แก่ผู้เรียน	2.67	มาก	3.63	มากที่สุด
22. การฝึกทักษะการเผชิญสถานการณ์ให้แก่ผู้เรียน	2.71	มาก	3.58	มากที่สุด
23. การฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน	2.71	มาก	3.58	มากที่สุด
24. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	2.67	มาก	3.71	มากที่สุด
25. การจัดสภาพแวดล้อมและสื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้	2.58	มาก	3.71	มากที่สุด
26. การให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้	2.13	น้อย	3.46	มาก
27. การส่งเสริมและใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	2.46	น้อย	3.54	มากที่สุด
28. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.92	น้อย	3.67	มากที่สุด
29. การช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน	2.13	น้อย	3.54	มากที่สุด
30. การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการหลากหลาย	2.25	น้อย	3.75	มากที่สุด

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00 หมายถึงครูมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึงครูมีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึงครูมีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึงครูมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่ครูจัดให้

เรื่องที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ	
	- x	ความ หมาย
ในช่วงปีนี้นักเรียนได้ปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด		
1. นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.06	มาก
2. นักเรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	2.89	มาก
3. นักเรียนได้ปฏิบัติและทำกิจกรรมต่าง ๆ	3.38	มาก
4. นักเรียนได้ใช้ความคิดทำความเข้าใจเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.02	มาก
5. นักเรียนมีโอกาสดำเนินการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกับเพื่อน ๆ	3.07	มาก
6. นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	2.70	มาก
7. นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการ และกระบวนการต่าง ๆ เช่น วิธีการหาความรู้ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น กระบวนการแก้ปัญหา ฯลฯ	2.98	มาก
8. นักเรียนมีโอกาสดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลในเรื่องที่เรียน	2.96	มาก
9. นักเรียนได้รับการสอน หรืออบรมเกี่ยวกับคุณธรรมในวิชาต่าง ๆ	2.91	มาก
10. นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องที่สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของนักเรียน	3.00	มาก
11. นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดในการเรียนวิชาต่าง ๆ	2.94	มาก
12. นักเรียนได้ฝึกทักษะการเผชิญสถานการณ์ในการเรียนวิชาต่าง ๆ	3.00	มาก
13. นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาในการเรียนวิชาต่าง ๆ	2.85	มาก
14. นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง	2.57	มาก
15. นักเรียนได้ใช้สื่อและสภาพแวดล้อมที่ครูจัดให้	2.93	มาก
16. นักเรียนได้ไปศึกษาจากแหล่งความรู้ในชุมชน	2.67	มาก

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00 หมายถึงนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึงนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึงนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึงนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนั้น นักเรียนยังได้ให้ข้อมูลถึงวิธีการและกระทำของครูที่นักเรียนชอบในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาประมวลได้ดังนี้

- (1) การได้ไปทัศนศึกษา / ศึกษาสถานนอกสถานที่
- (2) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน
- (3) การเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์/โปรแกรมเลโก้และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ
- (4) การให้เด็กทำงานกลุ่ม ได้ทดลองและฝึกปฏิบัติจริง
- (5) การได้เรียนวิชาดีไซน์
- (6) การมีการบ้านน้อยลง
- (7) การให้เด็กได้ค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและห้องสมุด และศึกษาหาความรู้ด้วย

ตนเอง

- (8) ครูเข้าใจเด็กวัยรุ่น รักและดูแลเอาใจใส่นักเรียน
- (9) ครูไม่เคร่งครัดในระเบียบจนเกินไป ครูไม่ตีเด็ก
- (10) การสอนที่ครูใกล้ชิดเด็ก
- (11) การมีเกมให้เล่น / มีการเล่นประกอบบทเรียน
- (12) การมีชมรมให้เด็กเลือกเรียนเสริมตามความสนใจ
- (13) การให้เด็กสรุปบทเรียนที่อ่านหรือข้อมูลที่ได้จากค้นคว้า
- (14) การให้เด็กได้เล่นละคร ช่วยเหลือนักเรียน
- (15) การสอนสนุกมีสาระ สอนสนุกไม่น่าเบื่อ
- (16) การเรียนทฤษฎีก่อนปฏิบัติ ทำให้ข้อผิดพลาดลดลง
- (17) การมีการใช้สื่อการสอน
- (18) การสอนด้วยวิธีคิดในการหาคำตอบ
- (19) การสอนแบบเป็นกันเอง
- (20) การให้นักเรียนสามารถถามคำถามโดยไม่มีข้อแม้
- (21) การให้อภัยเด็กเสมอ
- (22) การสอนให้นักเรียนคิดเอง ทำเอง
- (23) การลดการใช้แบบเรียน ทำให้ไม่น่าเบื่อ น่าสนใจ

นอกจากข้อมูลข้างต้นแล้ว จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนหลังการเรียนการสอน รวมทั้งการศึกษาเอกสารประกอบการสอนต่าง ๆ พบว่าครูของโรงเรียนใช้แนวคิดหลักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายประการ ดังนี้

(1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ "เพลิน" (Plearn) แนวคิดนี้นับว่าเป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทุกอย่างให้กับเด็ก กระบวนการเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่สนุก เพลิดเพลิน มีลักษณะของการเล่น + การเรียน (play + learn) แนวคิดนี้มีความเชื่อว่าลักษณะเช่นนี้เป็นสภาพที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ จึงมีลักษณะที่ครูแสดงความเป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก ไม่เคร่งเครียด เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ได้ทำ ได้ซักถาม ได้สร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากการทำในสิ่งที่ตนสนใจ โดยครูคอยสนับสนุนช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำตามความต้องการของเด็ก

(2) แนวคิดการบูรณาการเนื้อหาสาระหลากหลายวิชา ดังจะเห็นได้จากการที่ครูทุกหมวดมีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนด "theme" ในการสอนในแต่ละเทอม เมื่อกำหนดได้แล้ว ครูแต่ละวิชาจะต้องไปศึกษาค้นคว้าหาเนื้อหาในวิชาของตนให้สอดคล้องกับ "theme" ที่กำหนดร่วมกัน และมีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อปรับแผนให้เหมาะสมเป็นระยะ ๆ ดังนั้นผู้เรียนจึงมีโอกาสดูแลเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างบูรณาการ

(3) แนวคิดการจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ อาทิ วิชาสังคมศึกษา ครูให้เด็กระบุความต้องการของตนว่า สนใจอยากเรียนรู้อะไร และให้กำหนดเรื่องที่เรียน และครูจะช่วยแสวงหาผู้รู้ หรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ให้เด็ก ในวิชาภาษาไทย ครูมีการตั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนออกมาและให้ผู้เรียนคิดว่า ตนต้องการเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม ในวิชาต่างประเทศ ครูมีการทดสอบความรู้ของผู้เรียนก่อน และจัดกิจกรรมให้เด็กแตกต่างกันตามความสามารถ ในวิชาศิลปะ ครูเปิดโอกาสให้เด็กใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นต้น

(4) แนวคิดการให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้และการสร้างความรู้ ครูของโรงเรียนนี้ใช้แนวคิดนี้ค่อนข้างมากในการจัดการเรียนการสอน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ค้นคว้าจากห้องสมุด หนังสือ เอกสาร จากคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และจากแหล่งข้อมูลจริงในชุมชน นักเรียนมีโอกาสดูแลศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตนสนใจ และใช้กระบวนการกลุ่มและเทคนิคการทำ mind map และเทคนิคอื่น ๆ ในการทำความเข้าใจ สร้างความรู้และสรุปความรู้ของตน

(5) แนวคิดการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนมีความพร้อมทางด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการ Lighthouse กับ The Media Lab ของ M.I.T โดยการแนะนำของมูลนิธิศึกษาพัฒนา เพื่อพัฒนาแนวคิดและการเรียนรู้แบบ "Constructionism" ซึ่งส่งเสริมให้เด็กสร้างความรู้โดยใช้วัสดุทางศิลปะและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสร้างความรู้ครูและนักเรียนของโรงเรียนได้รับการอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microworlds โปรแกรมคอมพิวเตอร์

โลโก้ และโปรแกรม LEGO TC Logo ซึ่งเชื่อมโยงภาษาโลโก้กับเลโก้ ของเล่นที่นำมาสร้างเป็นรูปต่าง ๆ ได้ ทำให้เด็กสามารถควบคุมเลโก้ที่ให้เคลื่อนไหว เดิน หรือ ฉายแสง ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ตามที่ตนต้องการได้ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นี้สามารถช่วยให้เด็กสร้างความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการออกแบบได้อย่างดี และนักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ชอบและสนใจมาก

(6) แนวคิดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ทักษะศึกษา ได้เข้าไปสัมผัสความเป็นจริง ซึ่งนักเรียนชอบมากและต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเช่นนั้นมาก ๆ นักเรียนได้มีโอกาสไปชมการแสดง โขน ละคร ได้เข้าค่ายธรรมชาตวิชาวรรณวิทยาลัย ศึกษาการเคี่ยมป่า ธรณีวิทยา นิเวศวิทยา สัตว์ป่า ฯลฯ เป็นต้น ได้ทำโครงการวรวิชาวรรณศึกษา ได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ จากเจ้าของภาษา

สำหรับวิธีการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ ที่พบว่าครูใช้จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก็มี การสอนโดยการบรรยายเนื้อหาสาระให้นักเรียนฟัง การแบ่งกลุ่มเพื่อทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากครูและนำเสนอให้เพื่อนฟัง การให้เด็กศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต การให้เด็กทำการทดลองร่วมกันเป็นกลุ่ม การให้เด็กในห้องช่วยกันลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ต้องการเรียน การเขียน/ทำงานบนกระดานและให้นักเรียนลอก การลงคะแนนเสียงออกความคิดเห็นเพื่อต้องการมติของห้อง การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด การให้เด็กลงมือปฏิบัติงานในห้องเรียน การให้เด็กเรียนรู้จากสถานที่จริง ฯลฯ

บรรยากาศของการสอนที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปในลักษณะใกล้ชิด เนื่องจากอัตราครูต่อจำนวนเด็กมีประมาณ 1 ต่อ 20 ครูสามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึงในการจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มเพื่อทำงาน หรือเดินดูขณะที่ยอมรับมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนทำงาน ลักษณะการสอนในห้องเรียนส่วนใหญ่พบว่า การสอนในวิชาที่มีเนื้อหาสาระเชิงความคิดรวบยอด ครูใช้การสอนแบบบรรยาย ซึ่งมีลักษณะเป็นการเขียนอธิบายบนกระดาน หรือเขียน/อธิบายวิธีการทำโจทย์ปัญหา แล้วให้นักเรียนลอกและทำโจทย์ต่อ ส่วนกิจกรรมที่จัดให้เด็กนอกเหนือจากการสอนครูก็คือ การให้เด็กทำในรูปแบบของแบบฝึกหัดโดยมีการให้เด็กทำเป็นรายบุคคล หรือให้แบ่งกลุ่มช่วยกันคิดและออกมาแนะนำเสนอส่วนวิชาที่มีลักษณะที่ให้เกิดปฏิบัติ จะมีการให้เด็กแบ่งกลุ่ม 4 – 6 คน และให้ช่วยกันลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งอาจแบ่งเป็นการลงมือทำงานตามใบงานซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการตามขั้นตอนที่เขียนให้นักเรียนปฏิบัติตามหรือให้เด็กช่วยกันคิดสร้างสรรค์ออกแบบอย่างอิสระโดยใช้ความรู้พื้นฐานที่ครูได้สอนไว้ในการทำงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กจะมีลักษณะเป็นกันเอง เด็กจะกล้าถามและกล้าแสดงความคิดเห็นกับครู

จากการได้สัมภาษณ์พูดคุยกับครู ครูได้ให้ข้อเสนอแนะ และระบุปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนไปเป็นอีคิผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกระแสด้านการเปลี่ยนแปลงอยู่บ้าง ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องให้เวลาในการปรับตัวและมีการสื่อสารปรับความเข้าใจกัน เมื่อครูเห็นประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ก็จะรู้สึกเห็นด้วยแล้วค่อยๆทำตาม
2. ครูบางคนต้องการพัฒนาการทำงานร่วมกันโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา
3. สิ่งที่ครูต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมได้แก่
 - 3.1 การผลิตสื่อ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี
 - 3.2 เรื่องที่เด็กมีความสนใจศึกษา ซึ่งต่างไปจากที่กำหนดไว้
 - 3.3 ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบ
 - 3.4 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง
4. ครูต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรวิชาที่ตนรับผิดชอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนในบริบทสังคมไทย

สำหรับนักเรียน ส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลว่าชอบการเรียนการสอนแบบใหม่ เนื่องจากสนุก ไม่น่าเบื่อ และมีกิจกรรมที่น่าสนใจให้ทำจำนวนมาก แต่มีเด็กบางคนก็กล่าวว่าตนไม่ชอบสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะหาแล้วไม่ได้ตรงตามที่ครูต้องการ อยากให้ครูสอนแบบเดิมมากกว่า และเด็กบางคนบอกว่า ครูแต่ละคนให้กิจกรรมมากทำให้ไม่มีเวลาทำงานเพียงพอและไม่ค่อยได้พักผ่อนเพียงพอ

จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารแผนการสอนและเอกสารประกอบการสอนของครู พบว่า การที่ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ขึ้นได้นั้น เนื่องมาจากการที่ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการจัดทำแผนการสอน ครูกล่าวว่า ได้พยายามนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอบรม / ศึกษาดูงานต่างๆ มาใช้ในการจัดเตรียมแผนการสอน และมีการนำข้อมูลที่ได้จากการสอนไปใช้ในการปรับปรุงแผนการสอนด้วย

ด้วยการดำเนินการพัฒนาต่างๆ ดังกล่าวไว้ข้างต้น จึงปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจึงได้ประเมินความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาของตนเองและเพื่อนครูไว้ในระดับ 80%

จากข้อมูลที่ปรากฏข้างต้น จะเห็นได้ว่า ยุทธวิธี / วิธีการสำคัญที่ครูใช้จริงและส่งผลให้เด็กชอบที่จะเรียนรู้ มีหลายประการ ได้แก่ การให้เด็กเรียนรู้แบบเพลิน (plearn) สนุก ไม่เคร่งเครียด ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด การพาเด็กไปทัศนศึกษา ให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้สัมผัสความจริง การให้เด็กได้เรียนรู้แบบบูรณาการ การ

ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสอน ให้เด็กสร้างองค์ความรู้และศึกษาด้วยตนเอง และให้ทำกิจกรรมที่มีลักษณะหลากหลาย เช่น การทดลอง การทำโครงการ การเรียนรู้แบบโครงการ การทำงานกลุ่ม การรายงานและการแสดงผลงาน เป็นต้น นอกจากนั้นครูได้มีการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านทางการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย เช่น การเล่นดนตรี และกีฬานานาชาติ รวมทั้งการเข้าค่าย และชมรมหรือชุมนุมทางวิชาการต่างๆ อีกด้วย ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ดังกล่าวเกิดขึ้นได้ดี ในบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูกับเด็ก

2.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนหลายทางด้วยกัน ดังนี้

2.5.1 เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมการสอนการประชุมต่างๆ ของโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรับรู้ เรียนรู้ และร่วมพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน พ.ศ.2543 โรงเรียนได้มีการปรับระบบการคัดเลือกและรับนักเรียนใหม่ ซึ่งในระบบจะมีการเชิญผู้ปกครอง (ใหม่) ให้เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมการประชุมต่างๆ ของโรงเรียน รวมทั้งมีโอกาสดำเนินการกับครูเทอมละครั้ง เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในกระบวนการนี้ จะช่วยให้ผู้ปกครองได้รับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและกิจการต่างๆ ของโรงเรียน ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เจตนารมณ์ของการพัฒนาเด็กอย่างสอดคล้องกับโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับการดูแลและพัฒนาจากทั้ง 2 ทางอย่างสัมพันธ์กัน

2.5.2 พบปะพูดคุยกับหัวหน้าคณะและครู เนื่องจากผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้านเดือนละ 2 ครั้ง เป็นประจำ ผู้ปกครองจึงมีโอกาสดำเนินการพบปะพูดคุยกับหัวหน้าคณะที่ดูแลเด็ก และครู เพื่อปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของเด็ก หรือการร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก

2.5.3 รับรู้ข่าวสารจากทางโรงเรียนเป็นประจำ โรงเรียนออกจดหมายและวารสารประจำเดือน เพื่อส่งข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ปกครองรับรู้ รับทราบเกี่ยวกับกิจกรรมและผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน

2.5.4 ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารสมาคมนักเรียนเก่าวิชราวุธวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมาชิกสมาคม ร่วมมือกับโรงเรียนให้การสนับสนุน ช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่างๆ ทั้งในด้านการเงิน สื่อเทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และทางด้านวิชาการ รวมทั้งการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ แก่โรงเรียน

2.5.5 ช่วยจัดกิจกรรมต่างๆ หรือ มาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่างๆ ของโรงเรียน และให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่างๆ ของโรงเรียน

นอกจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนดังกล่าวแล้ว นักเรียนให้ข้อมูลว่า ผู้ปกครองได้ดูแลและส่งเสริมการเรียนรู้ของตน ดังนี้

- (1) ให้นักเรียนได้เรียนพิเศษ ทบทวนความรู้
- (2) สอนสิ่งที่ไม่รู้ สอนการบ้าน ทบทวนความรู้
- (3) จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนต่างๆ ให้
- (4) ดูแลให้อ่านหนังสือ ดูแลให้แบ่งเวลา
- (5) อธิบายเรื่องที่ไม่เข้าใจ / สอน และอธิบายเสริมให้
- (6) หาซื้อหนังสือดีๆ ให้อ่านเสริมความรู้
- (7) พาไปทัศนศึกษา
- (8) ช่วยคอมพิวเตอร์ / งานบ้าน / ทำขนม
- (9) ให้เล่น Internet
- (10) สอนให้เป็นคนดี
- (11) ออกค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียน
- (12) ให้ทำประโยชน์โดยการทำงานบ้าน
- (13) สนับสนุนให้สอบชิงทุนด้านการศึกษา

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน และเห็นด้วยที่โรงเรียนจัดการศึกษาโดยไม่มุ่งเน้นวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว แต่ให้การพัฒนารอบด้านทั้งทางด้านดนตรี กีฬา และกิจกรรมต่างๆ และผู้ปกครองส่วนใหญ่ประเมินคุณภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากลูกมีความสุขที่ได้อยู่ในโรงเรียนนี้ และมีความเห็นว่า ผู้บริหารจะสามารถพัฒนาโรงเรียนให้สมบูรณ์ทั้งระบบได้ เพราะโรงเรียนมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน และแสดงความเต็มใจความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากขึ้น ส่วนครูของโรงเรียนได้ประเมินความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาของผู้ปกครองและชุมชนไว้ในระดับ 75%

2.6 ความสำเร็จของโรงเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา โรงเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ครูและนักเรียนส่วนใหญ่ประเมินความสำเร็จของโรงเรียนให้อยู่ในระดับ 80% โดยชี้ถึงหลักฐานแสดงความสำเร็จ ดังนี้

ก. ด้านโรงเรียน

- 1) ผู้บริหารสามารถเปิดโรงเรียนสู่สาธารณชน และแสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน ภายในเวลา 5 ปี
- 2) โรงเรียนมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของชุมชน และสาธารณชนบุคคลภายนอกมีเจตคติที่ดีโรงเรียน

- 3) โรงเรียนมีกิจกรรมที่มีลักษณะหลากหลายจำนวนมาก
- 4) โรงเรียนมีการร่วมกิจกรรมกับภายนอกมากขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 5) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพดีขึ้น อาคารสถานที่และวัสดุ สื่อ

คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ทันสมัย และมีห้องปฏิบัติการครบครัน

6) โรงเรียนมีหลักสูตรทางวิชาการในหมวดวิชาต่างๆ ที่ได้รับการปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น

ข. ด้านครู

- 1) ครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่างๆ จำนวนมาก
- 2) ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมีแรงจูงใจในการทำงาน
- 3) ครูได้รับสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น
- 4) ครูได้มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและดำเนินการพัฒนาโรงเรียนและผู้เรียน
- 5) ครูมีความกระตือรือร้น ตั้งใจสอน และสนุกกับการสอน
- 6) ครูมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด/ทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และแปลงพฤติกรรมการสอนไปในทางที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา
- 7) ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร

ค. ด้านนักเรียน

- 1) ลักษณะของนักเรียนที่ปรากฏ ได้แก่ เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนอย่างมีความสุข เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก ใฝ่รู้ รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้แหล่งข้อมูลมากขึ้น และมีความสำเร็จในการเรียน
- 2) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
- 3) นักเรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้จาก
 - 3.1) การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเรียนรู้
 - 3.2) การออกไปเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สถานที่จริง ได้สัมผัสความจริง
 - 3.3) การทำกิจกรรมที่มีลักษณะหลากหลาย เช่น การทดลอง การลงมือทำ การปฏิบัติจริง การไปทัศนศึกษา การสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง การทำงานกลุ่ม และการสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นต้น
 - 3.4) การได้สืบค้นหาข้อมูลความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
 - 3.5) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง
 - 3.6) การเข้าร่วมในกิจกรรมพิเศษและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 3.7) การมีโอกาสได้เลือกเรียนเนื้อหาสาระหรือเรื่องที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของตน

3.8) การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นองค์รวม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตได้

ง. ชุมชน

- 1) ชุมชนมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน และการแนวใหม่
- 2) ยินดีและพร้อมให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน

2.7 ปัญหา/อุปสรรคและความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในเรื่องปัญหา อุปสรรค และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประมวลได้ดังนี้

2.7.1 โรงเรียนและผู้บริหาร

ก. ปัญหา/อุปสรรค

- 1) ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และการประสานงานที่ดี
- 2) ยังมีปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ซึ่งต้องซ่อมแซม

ข. ความต้องการ

- 1) ต้องการบุคลากรเฉพาะทางเพิ่มขึ้น
- 2) ต้องการความสามัคคี และความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันในกลุ่มบุคลากร
- 3) ต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น

2.7.2 ครู

ก. ปัญหา/อุปสรรค

สิ่งที่เป็นอุปสรรคทำให้การพัฒนายังไม่ประสบความสำเร็จสูงสุด ตามการรายงานของครูมีหลายประการ ได้แก่

(1) ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวนักเรียน

(1.1) เด็กไม่มีวินัย เนื่องจากเด็กไม่รู้จักพิจารณาว่าเมื่อไรควรเรียน เมื่อไรควรเล่น

(1.2) เด็กขาดความพร้อมต่อการเรียนการสอนแนวใหม่

(1.3) เด็กมีกิจกรรมมาก ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทกับการเรียนได้

(2) ปัจจัยที่เกิดจากครู

(2.1) ครูบางคนยังไม่เข้าใจ ไม่พร้อมและไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

(2.2) ครูมีกิจกรรมหลายด้านมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทให้กับการจัดการเรียนการสอนได้

(2.3) การพัฒนาครูเป็นกระบวนการที่จะต้องใช้เวลานาน

(3) ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากระบบการบริหารของโรงเรียน

(3.1) ปัญหาเกี่ยวกับระบบการสอน / หลักสูตร

(3.2) การขาดการประสานงาน/ประชาสัมพันธ์ที่ดี

(3.3) ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ในด้านอาคารเรียน

(3.4) ปัญหาเกี่ยวกับการร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการจัดการเรียนการสอน

ข. ความต้องการ

(1) ครูต้องการแหล่งความรู้ ข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องการรับการอบรม ต้องการทุนการศึกษาต่อ และต้องไปศึกษาดูงานโรงเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(2) ต้องการเรียนรู้เทคนิคการสอนและรูปแบบการสอนใหม่ ๆ ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อการสอน เทคโนโลยี

(3) ต้องการให้ครูทุกคนร่วมมือกันในการพัฒนา มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน และช่วยเหลือกัน ต้องการให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ และผู้บริหารและบุคลากรมีความพร้อมทุกด้าน

(4) ต้องการแรงจูงใจ/กำลังใจในการพัฒนาตนเองจากผู้บริหาร

(5) ต้องการให้มีการส่งเสริมเด็กให้มีวินัย มีความรับผิดชอบ

(6) ต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนในการพัฒนาเด็กให้มากขึ้น

(7) ต้องการงบประมาณเพิ่ม และปรับปรุงอาคารสถานที่

อย่างไรก็ตาม มีครู 1 ท่านที่แสดงความคิดเห็นว่า ต้องการให้มีการจัดการอบรมน้อยกว่านี้ เพราะรู้สึกว่ามีเวลาในการสอนเท่าที่ควร นอกจากนั้น มีครู 1 ท่าน ที่คิดว่าโรงเรียนมีความพร้อมทุกอย่างแล้ว ไม่ต้องการความช่วยเหลืออะไร

ค. ข้อสงสัย

- (1) ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ กลวิธีในการพัฒนา การวิจัยและประเมินผลกระบวนการเรียนรู้
- (2) ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ
- (3) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กระดับต่าง ๆ
- (4) ความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
- (5) เนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับวิชาที่ตนสอน
- (6) ความต้องการเห็นรูปธรรมของการปฏิรูปการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน
- (7) ความรู้เกี่ยวกับใบประกอบวิชาชีพ
- (8) ความรู้เกี่ยวกับข้อจำกัดของทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ

จ. ข้อเสนอแนะ

- ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนี้
- (1) การพัฒนาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่จะคิดวางแผนและปฏิบัติไปด้วยกัน
 - (2) การพัฒนาจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ
 - (3) ในการพัฒนาจำเป็นต้องมีแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า
 - (4) บุคลากรทุกฝ่ายควรตระหนักว่าการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญที่สุด
 - (5) ควรมีการผสมผสานวิธีการสอนแบบเก่าและแบบใหม่
 - (6) ในการพัฒนาทุกคนจะต้องเปิดตา และเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่
 - (7) การวางแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนควรเกิดขึ้นจากการเข้าใจนักเรียน
 - (8) ในการพัฒนาเด็กควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านวินัยให้แก่เด็ก

2.6.3 นักเรียน

ก. ปัญหาอุปสรรค

- (1) นักเรียนยังขาดความพร้อมต่อการเรียนรู้แนวใหม่ นักเรียนขาดวินัยและไม่ค่อยขยัน
- (2) นักเรียนทำกิจกรรมมาก ทำให้มีเวลาเอาใจใส่ต่อการเรียนน้อย

(3) ครูให้นักเรียนมาก นักเรียนมีเวลาน้อยทำให้คุณภาพงาน

ข. ความต้องการ

เรื่องที่นักเรียนอยากเรียนรู้ (ตามลำดับความถี่) มีดังนี้

- (1) ประสบการณ์ชีวิต การทำมาหากิน/อาชีพ และสิ่งที่ยังไม่รู้
- (2) คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- (3) ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ : สารเคมี นิวเคลียร์ อวกาศ
- (4) ภาษต่างประเทศ และทักษะด้านภาษา
- (5) วิทยาศาสตร์ : ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา
- (6) เพศศึกษา (นักเรียน ม.2/3/4)
- (7) พุทธศาสนา การเกษตร กีฬา (ที่ยังไม่มีในโรงเรียน คณิตศาสตร์ และประวัติศาสตร์โลก)

นอกจากนั้น ยังมีเรื่องทักษะการจับรถ ความรู้เกี่ยวกับประวัติโรงเรียน การออกแบบสังคมศึกษา ภาษาไทย สิ่งแวดล้อม การเลี้ยงสัตว์ การทำการทดลอง การรบ การไปทัศนศึกษา และความรู้เกี่ยวกับดนตรี

กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบ

- (1) ชอบการเรียนแบบสบายๆ ให้การบ้านน้อย สอนสนุก มีกิจกรรมสนุก ทำลดน้อยทำให้เข้าใจเนื้อหาง่าย
- (2) ชอบการไปทัศนศึกษา เพราะสนุกในการเรียนรู้ มีโอกาสสัมผัสของจริง เห็นความเป็นอยู่ของคนในสังคม
- (3) ชอบการให้เด็กแสวงหาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
- (4) ชอบการให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดหาคำตอบด้วยตนเอง
- (5) ชอบการให้เด็กได้ทดลอง / จัดประสบการณ์ตรง
- (6) ชอบการเรียนแบบเดินเรียน
- (7) การเรียนที่มีการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ใช้คอมพิวเตอร์ เพราะสนุก ได้ความรู้ ได้เล่นเกม ส่งอีเมล และใช้อินเทอร์เน็ต
- (8) ชอบการให้เด็กเล่นละคร / เกม
- (9) ชอบการเรียนแบบที่ให้เด็กพูดความคิดเห็น ไม่ชอบการเขียน
- (10) ชอบการปลูกสมุนไพร
- (11) ชอบการให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
- (12) ชอบการเรียนแบบให้นักเรียนช่วยครู ครูช่วยนักเรียน
- (13) ชอบการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น

(14) ชอบการจัดแสดงผลงานนักเรียน

(15) ชอบการสอนในสิ่งที่เด็กต้องการ

นอกจากนั้นมีนักเรียนบางคน ที่กล่าวว่าชอบทุกอย่างไม่ว่าแบบเก่า – ปัจจุบัน
เพราะมีส่วนดีทั้ง 2 แบบ

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนทำเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนเก่ง
นักเรียนได้ระบุสิ่งที่ต้องการดังนี้

(1) คิวเข้ม / สอนเสริมพิเศษ วิชายาก ๆ ในช่วงก่อนสอบ

(2) มีวิธีสอน สอนสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจได้ง่าย สอนให้ช้าลง เพื่อให้

เข้าใจ

(3) สอนหนัก ๆ เน้นเนื้อหา แต่ต้องไม่เครียดมาก สอนให้สนุกอยากเรียน

(4) เข้าใจจิตใจของเด็กวัยรุ่น

(5) ครูควรส่งเสริมด้านที่นักเรียนถนัด

(6) มีวิชาดีไซน์เพิ่ม

(7) จัดให้มีชมรมมากขึ้น

(8) จัดเวลาให้นักเรียนอ่านหนังสือ เล่นกีฬา และเล่นดนตรีมากขึ้น มีเวลาส่วน

ตัวในการอ่านหนังสือมากขึ้น

(9) ต้องการให้มีการนำหนังสือเข้ามาขายในโรงเรียน

(10) จัดให้นักเรียนได้เรียนทฤษฎีควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

(11) จัดให้นักเรียนได้ออกกำลังกายอย่างพอดี

(12) เพิ่มหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนให้มากขึ้น

(13) ให้ครูสอนสิ่งที่ เป็นประโยชน์

(14) ให้ครูช่วยแนะนำสิ่งต่าง ๆ

(15) ให้ครูถามความคิดเห็นของนักเรียนบ้าง

(16) ให้สอนสิ่งที่นักเรียนสงสัย

(17) ให้โรงเรียนพัฒนาครูให้มีหัวใจที่ทันสมัย

(18) ให้ครูจัดให้เด็กค้นคว้าด้วยตนเอง

(19) ให้โรงเรียนจัดคาบเรียนเพิ่มขึ้น 1 คาบ เพื่อให้เด็กเลือกเรียนตาม

ความสนใจ

(20) จัดกิจกรรมบ่อย ๆ

(21) ให้ครูแต่งตัวสวย ๆ

(22) ให้โรงเรียนช่วยลดค่าเทอม

นอกจากนี้ยังมีนักเรียน 1 คน ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ช่วยให้เด็กเก่งอยู่แล้ว และอีก 1 คนที่กล่าวว่า ครูไม่ต้องทำอะไรเพราะอยากจะลองพัฒนาตนเองดู

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนทำเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี

นักเรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้โรงเรียนทำ ประมวลได้ดังนี้

- (1) สอนให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับ คุณธรรม / จริยธรรม / มารยาท / ทำความดี
- (2) จัดให้มีการอบรม/การสอน/เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม

มารยาทบ่อย ๆ

- (3) ให้ครูดูแลเข้มงวดเกี่ยวกับนิสัย ระเบียบ และความประพฤติของนักเรียน
- (4) มีการกำหนดข้อห้าม เช่น ห้ามมีการล้อชื่อพ่อแม่ ห้ามพูดหยาบคาย
- (5) มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมาย
- (6) ให้ครูเข้าใจจิตใจของเด็กว่าเด็กต้องการอะไร และช่วยตอบสนอง

ความต้องการ

- (7) อยากให้ครูฟังความคิดเห็นของเด็กก่อน
- (8) อยากมีวัดในโรงเรียน อยากให้พานักเรียนไปทำพิธีทางศาสนาที่วัด
- (9) อยากให้ครูปลูกฝังให้เด็กรักชาติ
- (10) ให้ครูปลูกฝังให้เด็กเกลียดศัตรูของชาติ
- (11) ให้มีกิจกรรมอนุรักษ์ต่าง ๆ
- (12) ให้ครูสอนไม่ให้นักเรียนรังแกคนอื่น
- (13) มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กทำ
- (14) มีการอบรมนักเรียนอาทิตย์ละ 2 ครั้ง
- (15) อยากให้ครูเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน
- (16) อยากให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นกว่านี้
- (17) อยากให้ครูสำรวจนิสัย ถ้าใครไม่ดีก็ควรให้มีบทลงโทษ
- (18) ให้ครูสอนให้เด็กเชื่อมั่นในตนเอง
- (19) ให้ครูไม่แนะนำเด็กในทางที่ผิด
- (20) ให้ครูทำตนเสมอภาคกับนักเรียนทุกคน
- (21) อยากให้ครูแต่งตัวสวย ๆ

นอกจากนั้นมีนักเรียน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า โรงเรียนไม่ต้องทำอะไรก็ได้ เพราะจะพัฒนาดูตนเอง

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนทำเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีความสุข
นักเรียนให้ข้อมูล ประมวลได้ดังนี้

- (1) พาเด็กไปทัศนศึกษาให้มากขึ้น
- (2) อยากให้มีช่วงเวลา free time ให้เด็กทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ
- (3) อยากให้ครูกับเด็กอยู่กันแบบครอบครัว ให้ความรัก ความอบอุ่นกัน
- (4) อยากให้โรงเรียนอนุญาตให้เอาอะไรมาโรงเรียนก็ได้ เช่น ขนม ของเล่น
- (5) อยากเล่นคอมพิวเตอร์มาก ๆ
- (6) ให้เด็กสามารถเลือกเล่นกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ ได้
- (7) อยากให้มีทีวีดูทุกวัน
- (8) ไม่อยากให้ผู้กำกับคณะรู้จักกับนักเรียน
- (9) อยากให้ครูสอนสนุกและสอนให้เข้าใจบทเรียน
- (10) อยากให้ติดแอร์ห้องทำการบ้าน
- (11) ไม่อยากให้มีการเรียนในคาบแรกของแต่ละวัน เพราะทำให้อ่อนไม่พอ
- (12) ไม่ควรมีการลงโทษนักเรียน
- (13) อยากให้ครูสอนไม่เกินเวลาพักของนักเรียน
- (14) อยากให้ครูปลูกเวลา 6 – 6.30 น.
- (15) อยากให้ครูไม่เคร่งครัดในระเบียบมากเกินไป
- (16) มีการจัดให้เด็กเล่นเกมคอมพิวเตอร์แก้เครียด
- (17) อยากให้ครูคุยเล่น และเป็นพี่ปรึกษาของเด็ก ให้ความสนใจนักเรียน

ทุกคน ไม่ติดกับใครเป็นพิเศษ

- (18) ให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้น
- (19) ให้ครูสอนสบาย ๆ ไม่เครียด
- (20) ให้ครูแต่งตัวสวย ๆ
- (21) ให้เด็ก ม. ปลาย มีจักรยาน
- (22) ให้โรงเรียนลดค่าเทอม/ค่าอาหาร
- (23) ให้มีเด็กนักเรียนหญิงเข้ามาเรียนด้วย
- (24) ให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน
- (25) ให้โรงเรียนมีการปลูกต้นไม้มาก ๆ
- (26) ให้โรงเรียนหาครูสวย ๆ มาสอน
- (27) ให้โรงเรียนทำในสิ่งที่เด็กต้องการพอสมควร

นอกจากนี้มึนักเรียนบางคนกล่าวว่า ครูในโรงเรียนไม่ต้องทำอะไร เพราะมีความสุขอยู่แล้ว

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้ผู้ปกครองทำเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของ

นักเรียน

- (1) พาไปเรียนพิเศษ หรือให้เรียนในสิ่งที่เด็กสนใจ สนับสนุนในสิ่งที่เด็กชอบ
- เด็กถนัด
- (2) พาไปเที่ยวไปทัศนศึกษา
- (3) คอยให้คำปรึกษา คอยให้กำลังใจ ดูแลให้ลูกทำสิ่งที่ดี ไม่ปล่อยปละละเลย
- (4) ไม่อยากให้พ่อแม่เข้มงวดมาก ไม่อยากให้บังคับเรียน อยากให้พ่อแม่ให้เรียนในสิ่งที่อยากเรียน
- (5) มีเวลาให้ลูกมากขึ้น มีเวลาสอนการบ้านให้ลูก อยากให้พ่อแม่สนใจบ้างว่าลูกเรียนอะไร
- (6) เอาใจใส่ลูกให้มากขึ้น ให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัว อยากให้รักลูกมาก ๆ อยากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อยากให้สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี อยากให้พ่อแม่ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้มีความสุข
- (7) ช่วยสอนเรื่องที่เด็กไม่เข้าใจ สอนสิ่งที่เด็กไม่รู้
- (8) เชื่อใจในตัวลูกบ้าง ตามใจให้ลูกทำในสิ่งที่อยากทำ เช่น ดูทีวี เล่นเกม
- เล่นกีฬา
- (9) อยากให้ปล่อยให้ทำอะไรก็ได้ในช่วงวันหยุด ให้เล่นคอมพิวเตอร์
- อินเทอร์เน็ต
- (10) อยากให้เข้าใจจิตใจของเด็กวัยรุ่น
- (11) อยากให้พ่อแม่มีเหตุผล
- (12) อยากกลับบ้านให้มากกว่านี้
- (13) ให้ช่วยสนับสนุนเรื่องการเงิน ซื้อหนังสือและอุปกรณ์เสริมการเรียนรู้
- (14) ให้ลูกมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น
- (15) อยากให้เข้าใจว่าถ้าลูกไม่เก่ง อย่าไปว่าลูก ควรบอกให้ลูกพยายามต่อไป

ข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมด ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียน แนวคิด / กระบวนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ ยุทธวิธีการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ยุทธวิธี/วิธีการสำคัญของครูที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน สภาพความสำเร็จของโรงเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และปัญหา/อุปสรรคและความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้ประมวลไว้ให้เห็นเป็นภาพรวม ดังแสดงไว้ในแผนผังที่ 6 ต่อไปนี้

52

บริบทของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษา+มัธยมศึกษา ขนาดกลาง ซึ่งกำลังนำงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ 1-2 ขึ้น มา 17 แห่ง ขาดความรู้ความทรงสมทางสถาปัตยกรรม มีห้องเรียน และห้องกิจกรรมเฉพาะ และมีสี่ หัซดู อุปกรณ์ที่ทันสมัย
- เปิดโรงเรียนประจำ ชายล้วน เปิดสอน ป.3 - ม.6 มีนักเรียน 879 คน ห้องเรียน 40 ห้อง
- ผู้บริหาร 1 คน คุณครูสิบละกับมีครูประจำคน 10 คน ครู 86 คน คุณครูสิบละกับมีครูประจำคน 80 คน มีผู้สำเร็จการศึกษา 27 คน

[illegible]

2.8 การวิเคราะห์หาค่าประกอบ / ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ประมวลได้ข้างต้น พบว่า องค์ประกอบ / ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนนี้ประสบผลสำเร็จก็คือ

2.8.1 ผู้บริหาร การมีผู้บริหารที่เห็นความสำคัญของงานวิชาการ มีความเข้าใจในเรื่องของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง มีประสบการณ์กว้าง มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีการคิดที่เป็นระบบ ลึกซึ้ง ทันสมัยและก้าวไกล มีความคิดริเริ่ม และมีความตั้งใจและจริงใจในการปฏิบัติงาน คิดถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ รวมทั้งมีความเข้าใจครูและดูแลเอาใจใส่ครู นับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สำเร็จ

2.8.2 ยุทธวิธีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารยังสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดของครูและพัฒนาโรงเรียนทางด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้สำเร็จ โดยใช้ยุทธวิธีที่สำคัญๆ คือ การส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายและกระทำอย่างจริงจัง กล่าวคือ สนับสนุนให้ครูได้เรียนรู้ตามความต้องการอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง ผู้บริหารยอมลงทุนสูงในการพัฒนาบุคลากร เชิญผู้รู้ทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาให้ความรู้ พาครูไปศึกษาดูงานยังต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูแล้ว ผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินการด้านต่างๆ ด้วย ครูมีโอกาสร่วมกันคิดวางแผนเป้าหมายและวางแผนในการดำเนินงานในแต่ละหมวดวิชา รวมทั้งการประสานงานระหว่างหมวด ผู้บริหารได้ช่วยชี้นำความคิดให้ครู แล้วให้อิสระแก่ครูในการคิดและดำเนินการต่อไป พร้อมกันนั้นได้พยายามกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูพัฒนาแนวคิดของตนและสร้างกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการมากขึ้น และร่วมกันและช่วยกันทำงานให้เป็นทีมให้บรรลุผล โดยมีการร่วมกันกำหนดแนวคิด และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงทำให้การพัฒนาเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด จึงเป็นปัจจัยอีกชุดหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.8.3 การบริหารจัดการ ผู้บริหารได้พยายามบริหารจัดการทรัพยากรทุกด้านให้เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านงบประมาณ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อันได้แก่ อาคาร สถานที่ และห้องเรียน ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารบุคลากร ลักษณะการบริหารจัดการที่อยู่บนฐานของการมีส่วนร่วม และบริหารงานด้วยหลักเหตุ – ผล สามารถช่วยให้งานดำเนินการได้ตามแผนที่คิดไว้ การบริหารจัดการในลักษณะดังกล่าว จึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนให้การพัฒนาประสบความสำเร็จได้

2.8.4 ครู การมีครูส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันและกันฉันท์กลยามิตร รวมทั้งเป็นผู้มีจิตสำนึกของความเป็นครูและมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง

2.8.5 การเตรียมการสอนของครู การที่ครูสามารถจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ก็เนื่องมาจากครูมีการเตรียมการสอนที่ดี จากการสัมภาษณ์สังเกตการจัดกิจกรรม และเอกสารแผนการสอน พบว่า ครูได้มีการเตรียมการที่ดีก่อนการสอน เช่น มีการวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกัน มีการบูรณาการการสอนร่วมกัน มีการนำความรู้และนวัตกรรมมาใช้ในการวางแผน มีการพูดคุยปรึกษาหารือกัน และมีการปรับแผนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจัดได้ว่า การเตรียมการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง

2.8.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดแนวคิดหลักร่วมกัน ความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเกิดขึ้นได้ เนื่องจากครูมีแนวคิดหลักและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดหลักนั้นได้ เช่น นักเรียนได้สืบค้นความรู้ด้วยตนเอง ได้คิด ได้ลงมือทำ ปฏิบัติจริง สัมผัสความเป็นจริง และสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น

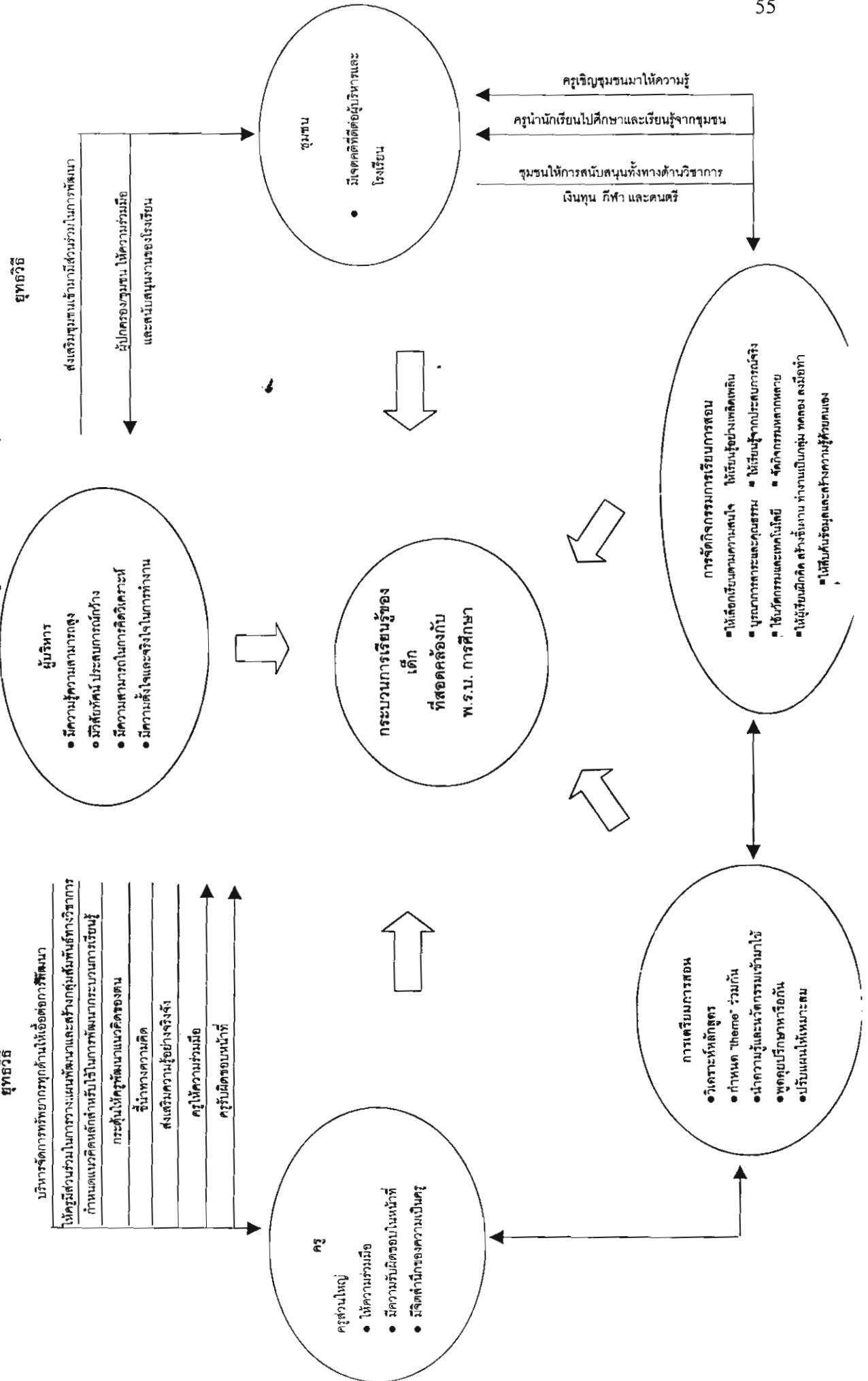
องค์ประกอบที่เชื่อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : กรณีศึกษาวิชาวุฒิชัย

ยุทธวิธี

บริหารจัดการทรัพยากรทุกด้านให้เอื้อต่อการพัฒนา	
ไม่ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและสร้างกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการ	
กำหนดแนวคิดหลักสำหรับใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
กระตุ้นให้ครูพัฒนาแนวคิดของตน	
ชี้แนวทางความคิด	
ส่งเสริมความรู้้อย่างจริงจัง	
ครูให้ความร่วมมือ	
ครูรับผิดชอบหน้าที่	

ยุทธวิธี

ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา	
ผู้ปกครองชุมชน ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนงานของโรงเรียน	



ตอนที่ 3 : การสรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

3.1 การสรุปผลการวิจัย

กรณีศึกษาวิชาวชิรวิทยาลัย : โรงเรียนประถมศึกษา – มัธยมศึกษาขนาดกลาง

ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาเอกชน

3.1.1 บริบทของโรงเรียน

วิชาวชิรวิทยาลัยเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง โรงเรียนมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นโรงเรียนประจำ รับนักเรียนชายล้วน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษา 6 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 879 คน โรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารหอพักแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นฝ่ายประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อาคารทั้งหมดเป็นตึก 1-2 ชั้น มีความงดงามทางสถาปัตยกรรมและได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีและสวยงาม โรงเรียนมีบริเวณกว้างขวาง มีสนามกว้าง ภูมิทัศน์สวยงาม มีต้นไม้รายรอบ และมีบ้านพักของผู้บริหารอยู่ในโรงเรียน ห้องเรียนกระจายอยู่ตามอาคารต่างๆ มีรวมทั้งสิ้น 40 ห้องเรียน นอกจากนั้นยังมีห้องพิเศษต่างๆครบสมบูรณ์ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา หน่วยพยาบาล โรงครัว ห้องน้ำและหอประชุม ส่วนในพักเป็นอาคารตึก 2 ชั้น รวมทั้งสิ้น 17 หลัง ภายในหอพักแต่ละหลัง มีห้องนอน ห้องสมุด ห้องทำการบิน ห้องธุรการ และห้องอาหาร นักเรียนจะเริ่มเรียนคาบแรก เวลา 7.00 – 7.45 น. หลังจากนั้นจึงรับประทานอาหารเช้าและเข้าหอประชุมสวดมนต์ เวลา 8.30 น. ต่อจากนั้นจึงเป็นเวลาเรียนตั้งแต่ 9.50 – 13.25 น. รวม 4 คาบ คาบละ 45 นาที หลังจากนั้นจึงรับประทานอาหารกลางวันและทำกิจกรรมดนตรี-กีฬาตามความสนใจ อาหารจะเริ่มเวลา 18.00 น. ตั้งแต่เวลา 19.00 – 21.00 น. จะเป็นเวลาสำหรับพักผ่อนทำการบินและสวดมนต์ก่อนเข้านอน

3.1.2 แนวคิด / กระบวนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารของโรงเรียนเป็นผู้นำทางความคิด และได้ริเริ่มแนวคิดใหม่ ๆ ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เช่น แนวคิดการเรียนรู้แบบเพลิน (Plearn = Play + Learn) การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นองค์รวม การให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์จริง เป็นต้น ผู้บริหารได้เข้ามาบริหารงานในโรงเรียนนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ดังนั้นครูของโรงเรียนจึงได้รับการส่งเสริมให้ได้เรียนรู้แนวคิดใหม่ๆ มาบ้างแล้วก่อนปี พ.ศ. 2540 และในช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การปรับเปลี่ยนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวโน้มก็เริ่มปรากฏชัด จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2543 – 2544 ครูมีผลงานที่สามารถนำเสนอสู่สาธารณชนได้ ปัจจุบันครูส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยกับแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษา และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาได้ ต่าง

3.1.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

แม้ว่าโรงเรียนนี้จะเป็โรงเรียนที่มีชื่อเสียงมาแต่อดีต แต่ก็เช่นเดียวกับโรงเรียนอื่นๆ โรงเรียนต้องเผชิญกับปัญหาความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความก้าวหน้าทางการศึกษาและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อผู้บริหารท่านนี้เข้ามาบริหารงานในปี พ.ศ. 2540 ท่านได้พยายามดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด/กระบวนการทัศนเกี่ยวกับการศึกษาและการเรียนรู้ ด้วยความรู้ความสามารถที่โดดเด่นของท่าน และด้วยยุทธวิธีที่หลากหลายและแบบยล ท่านได้พัฒนาโรงเรียนจนกระทั่งสามารถเปิดโรงเรียนและผลงานสู่สายตาสาธารณชนได้ภายในเวลา 5 ปี ท่านได้พยายามกระตุ้นครู ซึ่งมีทั้งครูที่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (ซึ่งมีจำนวนน้อย) และครูที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ไปเรื่อยๆ ไม่ถึงกับต่อต้านการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ไม่ถึงกับต้องการจะเปลี่ยนแปลง (ซึ่งมีจำนวนเป็นส่วนใหญ่) ไปจนถึงครูที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ให้เกิดการพัฒนาไปตามศักยภาพของตน ยุทธวิธีที่สำคัญที่ท่านใช้มีหลายประการ ได้แก่ (1) การส่งเสริมการเรียนรู้ของครูในรูปแบบที่หลากหลาย และเป็นการส่งเสริมอย่างจริงจัง กล่าวคือ ท่านยอมลงทุนสูงเพื่อการเรียนรู้ของครู มีการสนับสนุนให้ครูไปเข้ารับการอบรมสัมมนาจำนวนมาก เชิญวิทยากรทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จัดหาเอกสารความรู้ ให้ครูได้ติดตามความเคลื่อนไหวและแนวคิดใหม่ๆ จนครูกล่าวว่า “ไม่ว่าครูจะสนใจเรื่องอะไร ท่านจะพยายามหามาให้เสมอ” (2) การเป็นผู้นำทางความคิด เนื่องจากท่านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความคิดที่ลึกซึ้งทันสมัย และก้าวหน้า ท่านจึงเป็นผู้นำทางความคิด ให้แนวคิดแก่ครู จุดประกายความคิดให้ครู และให้ครูช่วยกันคิดและดำเนินการต่อ ในบางกรณีที่ได้รับแนวคิดไม่สามารถทำได้ ท่านก็จะลงไปช่วยชี้แนะ สอน ลงมือทำให้ดู จนกระทั่งครูเข้าใจและสามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตนเอง แล้วท่านก็ทยอยออกมาส่งเสริมอยู่ห่างๆ (3) การกระตุ้นและให้อิสระแก่ครูในการคิดการพัฒนา ท่านได้พยายามกระตุ้นให้ครูพัฒนาแนวคิดของตนเองขึ้นมา ครูกล่าวว่า “ขอให้มี proposal เข้าไป ท่านจะพยายามให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่” การดำเนินการส่วนใหญ่ ท่านจะให้โอกาสให้ครูสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับสั่งการ เพราะท่านคิดว่า “แต่ละคนมีจังหวะในการพัฒนาตนเอง เพียงแต่เราให้โอกาส ให้ครูสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับสั่งการ เพราะท่านคิดว่า “แต่ละคนมีจังหวะในการพัฒนาตนเอง เพียงแต่เราให้โอกาสอย่างเต็มที่ เขาก็จะพัฒนาไปได้” (4) การให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและกระตุ้นให้เกิดกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการขึ้น โดยครูทุกหมวดวิชาจะต้องมีการทำงานร่วมในการพัฒนาและกระตุ้นให้เกิดกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการขึ้น โดยครูทุกหมวดวิชาจะต้องมีการทำงานร่วมกันช่วยกันพัฒนาหลักสูตร เตรียมการสอนแบบบูรณาการและจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ทางวิชาการนี้จะช่วยนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยร่วมกัน (5) การใช้แนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนมีแนวคิดในการพัฒนาที่ชัดเจนและมีหลายประการที่สำคัญๆ ได้แก่ แนวคิด การบูรณาการ การสร้างความรู้ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และการใช้เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัยในการสอน (6)

การบริหารจัดการเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถดำเนินการตามความคิดได้ ทั้งทางด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร สถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์ และสวัสดิการ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนตารางสอน คาบเวลาเรียนให้เหมาะสมขึ้น ส่วนทางด้านครูนั้น เมื่อได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมก็ได้พยายามจัดการเรียนการสอนตามความรู้และแนวคิดต่างๆ อย่างหลากหลายที่สำคัญ ได้แก่ การบูรณาการ การสร้างความรู้ การใช้เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัยในการสอนและการจัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น ให้เด็กสืบค้นความรู้ ให้ทดลอง ปฏิบัติงานให้สร้างสรรค์ ชิ้นงาน พาไปศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรเข้ามาให้ความรู้เด็ก ให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและได้แสดงผลงาน รวมทั้งมีดนตรี กีฬานานาชนิดให้เด็กเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด เพราะเด็กมีการปรับตัว กล้าคิด กล้าตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาได้

3.1.4 องค์ประกอบ/ ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ประกอบ / ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนนี้ประสบความสำเร็จก็คือ

- 1) ผู้บริหาร ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถสูง มีประสบการณ์กว้าง และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความคิดที่เป็นระบบลึกซึ้ง ทันสมัยและก้าวไกล อีกทั้งเป็นผู้มีความตั้งใจ จริงใจในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและครูเป็นสำคัญ และดูแลเอาใจใส่ครู
- 2) ยุทธวิธีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมความรู้อย่างจริงจังให้แก่ครูทุกรูปแบบ ชื่นนำความคิด กระตุ้นให้ครูกิจพัฒนาให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการร่วมกันเป็นทีม
- 3) การบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร สถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสวัสดิการ ให้สนับสนุนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดีให้แก่เด็ก
- 4) ครู ครูส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย ความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกความเป็นครู
- 5) การเตรียมการสอนของครู ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนด “theme” ในการสอนร่วมกัน มีการนำความรู้และนวัตกรรมเข้าไปใช้ในการสอน มีการพูดคุยปรึกษาหารือและปรับแผนการสอน
- 6) แนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูมีแนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่ การบูรณาการ การสร้างความรู้ การเรียนรู้แบบสนุกเพลิดเพลิน การเรียนรู้แบบสนุกเพลิดเพลิน การจัดกิจกรรมหลากหลาย การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และครูมีแนวทางในการปฏิบัติ การพัฒนาจึงเป็นไปอย่างมีทิศทาง

3.1.5 อุปสรรค/ปัญหา/ความต้องการของโรงเรียน

ก. อุปสรรค / ปัญหา

- 1) อุปสรรคด้านนักเรียน นักเรียนยังมีวินัยและความพร้อมต่อการการเรียนรู้แบบใหม่ไม่เพียงพอ นักเรียนไม่ค่อยขยัน มีกิจกรรมมากเกินไป และมีเวลาให้กับการเรียนน้อย
- 2) อุปสรรคด้านครู ยังมีครูที่ไม่เข้าใจ ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการพัฒนาครูต้องอาศัยเวลานาน
- 3) อุปสรรคด้านโรงเรียน โรงเรียนยังมีปัญหาด้านการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ที่ดี ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและระบบการสอนและการร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการจัดการเรียนการสอน

ข. ความต้องการ

- 1) โรงเรียนและครูมีความต้องการให้ทุกคนร่วมมือกันในการคิดวางแผนอย่างเป็นระบบและปฏิบัติไปด้วยกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ช่วยเหลือกัน ต้องการความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนใหม่ๆ สื่อการสอน เทคโนโลยี ครูต้องการให้มีการผสมผสานวิธีการสอนแบบใหม่กับแบบเก่าและต้องการแหล่งความรู้ในการศึกษาค้นคว้า ต้องการการจัดตั้งศูนย์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูโรงเรียนอื่นๆ ต้องการรับการอบรม การไปศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อ ต้องการแรงจูงใจและกำลังใจจากผู้บริหาร รวมทั้งต้องการส่งเสริมให้เด็กมีวินัย ความรับผิดชอบ และ ต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กให้มากขึ้น
- 2) นักเรียนต้องการให้โรงเรียนค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ เพราะกลัวจะตามไม่ทัน ต้องการให้โรงเรียนตีวงเข้ม สอนเสริมพิเศษวิชาต่างๆ เข้มงวดเรื่องระเบียบวินัยและความประพฤติ พาไปทัศนศึกษาเพิ่มขึ้น และไม่อยากให้มีการเรียนในคาบแรกของแต่ละวัน เพราะนอนไม่พอ ต้องการเวลาพักผ่อนและเวลาส่วนตัว อ่านหนังสือ เล่นกีฬา เล่นดนตรี นอกจากนั้นต้องการให้ผู้ปกครองเข้าใจลูก มีเวลาให้ลูกมากขึ้น และยอมให้เรียนในสิ่งที่อยากเรียน

3.1 การอภิปรายผล

3.2.1 ด้านผู้บริหาร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำทางความคิด และสามารถนำแนวคิดต่างๆ ลงสู่การปฏิบัติได้ นับเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการพัฒนา ความสามารถของผู้นำ ทำให้ครูเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และมั่นใจ และมีความเป็นประชาธิปไตยในการบริหารงาน จึงสามารถบริหารจัดการทุกอย่างให้ไปสู่เป้าหมายได้ ลักษณะของผู้บริหารเช่นนี้ นับเป็นดัชนีสำคัญที่บ่งบอกถึงความสามารถในการพัฒนา ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหาร จึงควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหาร หากสามารถพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณลักษณะดังกล่าวได้ ก็จะเกิดประโยชน์มหาศาล อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารของโรงเรียนนี้มีได้มีวุฒิทางการ

ศึกษา แต่เหตุใดจึงสามารถจัดการศึกษาได้อย่างทันสมัย ก้าวทันแนวคิดใหม่ๆ และยังเริ่มแนวคิดใหม่ๆ ด้วย จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับท่าน ท่านได้กล่าวว่า ท่านเองไม่ได้ศึกษามาทางการศึกษา แต่ท่านเห็นความสำคัญของการศึกษา และท่านได้พยายามศึกษาเรียนรู้ โดยการอ่านทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง ติดตามข่าวสาร เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ จำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงสามารถสื่อสารและเกาะติดสถานการณ์กับคนในวงการศึกษาดี้อย่างดี ประเด็นนี้ น่าจะเป็นเป็นข้อคิดและข้อพิสูจน์แก่คนในวงการศึกษามากมายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพียงใด และคงไม่ใช่เพียงผู้เรียนเท่านั้นที่เราควรพัฒนาให้เขาได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ แต่ผู้ใหญ่ทุกคนโดยเฉพาะ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องก็ควรได้มีการพัฒนาตนเองในเรื่องนี้ด้วย

3.2.2 ด้านยุทธวิธีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารได้ใช้ยุทธวิธีหลายประการในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ ผู้บริหารได้ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูในหลายรูปแบบ และอย่างจริงจัง การสนับสนุนอย่างจริงจังย่อมทำให้ผลบังเกิดขึ้น คำว่าจริงจังในที่นี้หมายถึง การส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้อย่างเพียงพออย่างต่อเนื่อง และตรงตามความต้องการ มิใช่เพียงให้ครูไปเรียนรู้เพียง 2 – 3 ชั่วโมง หรือ เข้า “workshops” เพียง 1 – 2 วัน แล้วคาดหวังให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างตามต้องการ การพัฒนาที่แท้จริงนั้นจะเกิดขึ้นด้วยความเข้าใจที่กระจ่างพอสมควร การเรียนรู้เพียง 1 – 2 ครั้ง อาจยังไม่เพียงพอต่อการเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง ดังนั้นการให้โอกาสครูได้เรียนรู้บ่อยๆ ได้ยิน ได้ฟัง ได้คิด ได้ค้น ได้ทำ บ่อยๆ สามารถช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดขึ้นเรื่อยๆ การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูและผู้บริหารทั้งหลายพึงให้ความสนใจ เห็นความสำคัญ และกล้าลงทุน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2.3 ด้านการบริหารปัจจัยเกื้อหนุน

จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้ ก็เพราะผู้บริหารได้จัดปัจจัยสำคัญเกื้อหนุนแก่ครูในการพัฒนา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการจัดอาคารสถานที่ ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่างๆ ตลอดจนนโยบายทางด้านวิชาการ ระบบการบริหาร และสวัสดิการต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็กและการสอนของครู เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็วและราบรื่น

3.2.4 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดหลากหลาย ที่เห็นได้ชัด และนักเรียนให้ข้อมูลตรงกันก็คือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำจริง นักเรียนจะชอบมาก และสนุกกับการเรียนรู้ การมีกิจกรรมในลักษณะที่หลากหลายช่วยให้ผู้เรียนเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่าย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบองค์รวม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น การให้นักเรียนได้สืบค้นหาความรู้ด้วย

ตนเอง และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นต้น กิจกรรมที่หลากหลายดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยการที่ครูได้เรียนรู้แนวคิด ซึ่งโรงเรียนทั้งหลายที่ต้องการจะพัฒนาโรงเรียนให้สำเร็จ จำเป็นต้องคำนึงถึงอย่างไรก็ตาม การพัฒนาจะให้ผลที่สมบูรณ์มาน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นกับคุณภาพของการจัดกิจกรรมของครู และคุณภาพของการจัดกิจกรรมของครูก็ขึ้นกับความรู้ ความเข้าใจของครู ความเข้าใจของครู ความเข้าใจที่กระจ่างมีผลส่งโดยตรงต่อการปฏิบัติ และการปฏิบัติจะเพิ่มคุณภาพได้ ก็ต้องช่วยให้ครูได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องการสอนแนวใหม่ แม้จะให้ผลดีเห็นชัดขึ้น แต่ก็ยังมีจุดที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มคุณภาพขึ้นได้เรื่อย ๆ เช่น การให้นักเรียนสืบค้นหาความรู้ นักเรียนจำนวนหนึ่งบอกว่าไม่ชอบ เนื่องจากค้นหาไม่พบ ไม่ได้เรื่องที่ต้องการ ให้ครูหาให้ดีกว่า ซึ่งครูสามารถแก้ไขได้ โดยการปรับปรุงกระบวนการในการให้คำปรึกษาแนะนำให้ชัดเจน และการสำรวจข้อมูลล่วงหน้าไว้ก่อน หรือในเรื่องของการสอนมโนทัศน์ (concept) ที่ครูใช้การสอนโดยการบรรยาย อธิบาย ครูสามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งขึ้นได้ หากได้เรียนรู้วิธีการในการสอนมโนทัศน์ การส่งเสริมให้ครูได้ทบทวนและพัฒนาควบคู่ไปกับการสอน เป็นเรื่องที่ผู้บริหารสามารถช่วยให้ครูพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนกำลังดำเนินไปได้อย่างดี และจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หากโรงเรียนพิจารณาดำเนินการในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

- 1) โรงเรียนมีกิจกรรมมากและครูจำนวนหนึ่งมีกิจกรรมที่ต้องทำมากเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานได้
- 2) นักเรียนต้องทำกิจกรรมจำนวนมาก ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่ดีเท่าที่ควร ครูทุกวิชาจึงควรมีการปรึกษาวางแผนร่วมกันในเรื่องการมอบหมายงานให้เด็กอย่างเหมาะสมในภาพรวม
- 3) ครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องของการสอน “concept” ยังมีการสอน concept โดยการบรรยายและให้คำนิยาม ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจที่แท้จริงให้เกิดขึ้น โรงเรียนจึงควรให้ความช่วยเหลือครูในเรื่องนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน
- 4) การปฏิสัมพันธ์กับเด็กในห้องเรียน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนยังมีไม่มากนัก
- 5) ควรจัดตั้งศูนย์หรือเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ
- 6) ควรส่งเสริมครูให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องยิ่งขึ้น

7) ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง-ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากเป็นความต้องการของผู้ปกครอง / ชุมชน

ข. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) รัฐ หน่วยงาน องค์กรหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนต่างๆ ให้มากขึ้น

2) ควรมีการจัดทำวิทัศน์ หรือสื่อต่างๆ ที่สามารถเผยแพร่แนวคิดและการปฏิบัติรวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนนี้ประสบผลสำเร็จ ออกเผยแพร่ให้โรงเรียนและสถานศึกษาอื่นๆ ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน